

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

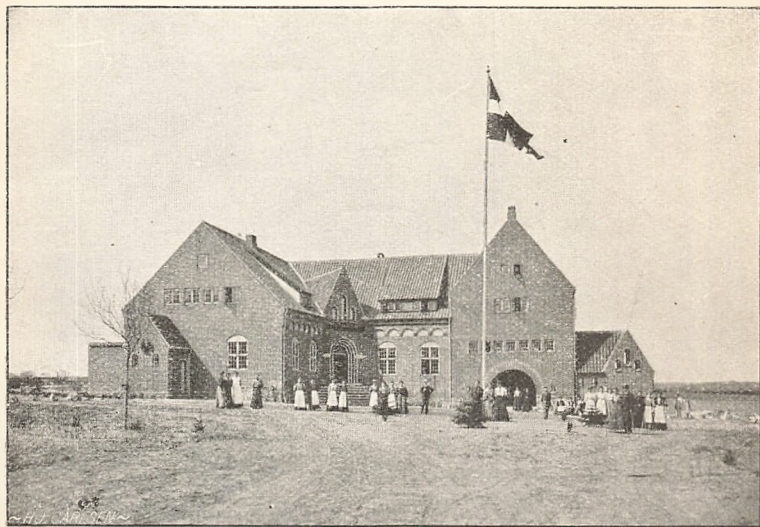
Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARSSKRIFT

FOR

ANTVORSKOV HØJSKOLE

LIDGIVET AF
ELEVFORENINGEN

1913

KØBENHAVN
EKSPRESTRYKKERIE
1913

„Om at være sig selv.“

Paa Opfordring fra kære gamle Elever fortsætter jeg med mit gamle Emne, der for mig er en uudtømmelig Kilde til Forstaaelse af Livsløbet.

I.

Der ligger i Talen om at være sig selv en Fristelse til at bruge den som Sovepude for Magelighed og Egenkærlighed. Jeg har saaledes hørt en Kone bruge den som Vaaben mod sin Mand: „Saadan *er* jeg nu, og du maa tage mig, som jeg er!“ Hun faldt paa en grim Maade tilbage paa sin Natur uden at kæmpe imod, og pralede endda næsten af det. Hun er meget langt borte fra det skønne, jeg tænker paa ved at være sig selv.

Det er netop *Kampen*, jeg denne Gang vil ind paa, den personlige Kamp indad og udad.

Det er Darwins Udviklingstanke, at det *personlige* hos Individet er Begyndelsen til al ny Udvikling, men at det skal igennem den Skærsild, han kalder „Kampen for Tilværelsen“. Han lærte jo, at hele Verden stræbte frem mod Hensigtsmæssighed. Hvordan kan det da forstaaes, at det første, der møder det *personlige*, *Overbevisningen*, her i Verden, er Kamp og Modgang? De Gamle fortæller os det stadigt. Hans Tausen:

„Den Dag, han ej kæmped' med Modgang eller Nød,
han frygted, Guds Naade som før ej til ham flød.“

Goethe: „Det, at være et Menneske, er at være en Kæmper.“ Grundtvig: „Dag og Daad er Kæmperim.“ Richardt: „Kæmp for alt, hvad du har kært“, o. s. v. Kampen er de store Personligheder ikke blevet skaanet for, nej tværtimod.

Og ikke alene Darwins Lære om det Hensigtsmæssiges mægtige Betydning, men ogsaa vor Tro paa Guds Hjælp til vor personlige Kamp synes at staa for Fald: Jeg ved baade fra Naturen, fra Historien og fra Guds Stemme i mig, at jeg ikke maa bøje af fra min Samvittigheds Vej, jeg følger den, og straks taarner Modgangen sig op mod mig her i Verden. Er det forenelig med Troen paa, at Gud er med mig i min Kamp? Kan jeg tro paa hans Retfærdighed? Ja, hvor ofte vender vi os ikke mod Gud i vor Modgangstime og vil næsten fordre ham til Regnskab: „Jeg gik Rettens Vej, og du støtter mig ikke, andre har svigtet og er gaaet paa Akkord, dem har du ikke des mindre givet Medgang i alle Retninger, du er ikke værd at tjene!“

Der fortælles jo, at Rugen for at sætte Kærne ikke alene skal have Solskin, men ogsaa Storm. Paa samme Maade dannes Kærnen i et Menneske: Overbevisningen. Den skal gennem Modgangens lutrende Ild. Der skal bringes et Offer til Livet for at have Lov til at bruge den, ellers vilde der blive drevet et egenkærligt Pjankereri med „Overbevisninger“, det vilde ikke blive andet end maskeret Egenkærlighed, i Læ af hvilken man vilde begaa Overgreb mod sin Næste. Vorherre har sørget for, at der ikke skal drives Humbug med det skønneste hos et Menneske, hans Overbevisning, Livsspiren til al Udvikling. Nej, vi skal begynde med at *ofre* for at have Lov til at eje den, ja vi skal altid døje ondt for dens Skyld, det er de beskærmende Hænder, han har lagt om den svage Livsspire. Der er altsaa en dyb Hensigtsmæssighed skjult i dette:

Ingen Overbevisning uden Modgang, ingen materiel Fordel desaaarsag. Tværtimod.

Forstanden maa iøvrigt belære os om, at saadan maa det være. Min Overbevisning tørner jo stadig sammen med andre Overbevisninger, lige saa stærke, men fra min meget forskellige. Hvorledes skulde Gud kunne fri mig fra Kampen eller give netop mig Sejren. Han er jo ogsaa deres Gud. Det er som med alle Skipperne, der laa i Havnen og ventede paa Medbør, paa Alverdens Sprog bad de Gud om Medvind, hver bad om sin, og klagede, da Gud ikke straks sendte den:

„De Daarer, havde han hørt dem,
da vilde i samme Stund
de tusinde Vinde nedhvirvlet
dem alle til Havsens Bund!“

Det er ogsaa sagt i Bibelen, at saadan er det:

„Han lader sin Sol opgaa over Onde og Gode og lader det regne paa Retfærdige og Uretfærdige!“

Hvad faar da den, som lytter til Guds kaldende Stemme, sin Samvittighed?

Han faar altsaa ingen *ydre* Fordele og maa ikke kræve saadanne af Gud. Men Gud vil vise ham „Vejen og Sandheden og Livet“, han faar Lov at se *Meningen* med sit Liv, og hvor *Vejen* gaar. Der fortællles, at Gud viste sit Ejendomsfolk Vejen ved en Ildstøtte om Natten og en Røgstøtte om Dagen. Paa en noget lignende Maade gør han det endnu, selv om han ikke bruger Ild og Røg. Jeg kender en gammel, kristen Kvinde, som er saa fortrolig med Gud, at hun lever som i stadig Samtale med ham og derfor ser en dyb Mening med næsten alt i sit Liv. Hun er skøn at gæste, for der kan man faa lidt af Guds Rige at se.

Jeg har ogsaa hørt en ældre Mand udtale med Overbevisning, at han aldrig havde mærket noget Forsyn, Li-

vet var fuldstændig tilfældigt. — Ja, hvis et Menneske aldrig har lyttet til de indre Stemmer, men har valgt det Standpunkt, „der bedst kunde betale sig“, da ser han ingen indre Sammenhæng i sit Liv og heller ikke Guds Forsyn der. Har du aldrig villet tjene en Herre og bøje dig under hans Villie, da kan du ikke klage over, at du ikke kender ham. Det vilde være mere forunderligt, hvis du gjorde det.

De fleste af os mærker vel Guds Førelse som Glimt i Mørket, kun som Glimt, fordi det meste hos os ikke endnu er givet ind under hans Magt, men jo bedre det lykkes for os, jo større, tør vi tro, vil hans Klarhed omskinne os.

Den samme ydre Tildragelse kan gaa over to forskellige Mennesker, den ene forstaar den ikke, den er for ham tilfældig, den anden ser i den, hvor Guds Vej med ham gaar: „Alt tjener dem til Gode, der elsker Gud.“

Til *Kampen* er vi altsaa født og baaret, vil vi have Livet, maa vi ogsaa tage Kampen, saa er vi da alle Kæmper, der har Sejerskranse i Vente:

„Du Danskes Vej til Ros og Magt
 sortladne Hav!
 modtag din Ven som uforsagt
 tør møde Faren med Foragt
 saa stolt som du mod Stormens Magt
 sortladne Hav!
 Og rask igennem Larm og Spil
 og Kamp og Sejer før mig til
 min Grav“!

II.

Naar jeg i gamle Dage hørte en Mand prædike eller holde Foredrag, var det først og fremmest det, han *sagde*, jeg vurderede: Det „udmærkede Foredrag“ eller det „interessante Foredrag.“

Saa talte jeg engang med Docent Feilberg, der ved

Talen om *at høre* sagde de forunderlige Ord, at man skulde vurdere en Foredragsholder efter, hvad han *ikke sagde*.

I Aarenes Løb har jeg gjort den samme Erfaring, det er „Sjælens“ Aabenbaring under Foredraget, der er det vidunderlige, det opbyggelige, man skal se Sjælens Skatte funkke i Dybet, naar Ordene river Sjælens Forhæng til Side i Foredragets Løb. *Det* er det *personlige Vidnesbyrd*. Ordene og Tankerne er kun Midlerne for Sjælen. Bliver de Maalet, da er det mest aandrige Foredrag fattigt; Forfængelighed, Forfængelighed! Veltalenhed, som saa mange Mennesker driver Afgudsdyrkelse med, kan derfor være en yderst farlig Evne for Mennesker, for Taleren, saavel som for Tilhørerne.

Jeg har været i Kirke, hvor Præstens Prædiken og hans Person gav mere Anledning til Menneskedyrkelse end til Gudsdyrkelse, og hvor man maatte ønske den veltalende, aandrige Pastor med samt hans Prædiken langt bort, for at Menigheden bedre kunde samles gennem Salmebogen til Fællesskabet om Døbefonten og Nadverbordet, der hvor Gud har lovet at være os nær — nu gaar mange derimod, naar Prædikenen er forbi, og Sakramenterne skal forvaltes: Det menneskelige Paahit, Prædikenen, har da helt fortrængt Guds Værk.

Jeg har ogsaa hørt en Præst, der var meget lidt „veltalende“, som stammede lidt og huggede i det, og dog glimtede det stadigt fra Dybet hos denne ydmyge Mand, der aldrig fristedes af udvendige Midler, blandt andet maaske, fordi han ikke ejede dem. Dér hørte Prædikenen i høj Grad med til Gudstjenesten, for man fornå en Sjæl, hvor Gud var nær. Jeg har hørt adskillige sige, at der var saa daarlig Kirkegang dér, for Præsten var saadan en „daarlig Prædikant.“

Alt her i Verden forgaar efterhaanden, Sjælen er det eneste der bliver — i Evighed. Hvad Verden kalder glemt,

forbi, det lever videre i Sjælens trofaste Erindring, den er det bedste Gemmested paa Jorden, det eneste der duer. I Sjælens Evne til at holde Fortiden fast ligger et berettiget Haab om, at denne Sjæl er bestemt for en evig Fremtid.

„Lad rulle det svundne i Tidernes Elv,
det Liv, der ej borifarer, er Sjælen dog selv.
Har Sjælens Liv ej Ende, saa er der ingen Død,
og vi er dog saa godt som i Paradiset født.“

Trods Livets Forgængelighed skal min Sjæl med ud-bredte Arme ile Livet i Møde, som Ungersvenden sin Hjertenskær. Vel sandt, at Livet som et rullende Fortov bliver borte bag mig: Barndom, Ungdom, Manddom, men hvad gør dog det naar kun min Sjæl lever og vokser og favner videre for hvert Aar. Hvor bliver der da en herlig Mening alligevel i vor Kærlighed til det skønne, men forgængelige Liv.

„Hvor Livskilden springer, did hen staar min Hu!
hvor Livstræet blomstred, der blomstrer det endnu.
Se frem, men ej tilbage! — Hvad Sjælen attraar,
maaske dog engang under Solen du naar.“

Sjælens Liv hos et aandeligt Menneske bliver derfor rigere og rigere med Aarene.

Jeg gik for nogen Tid siden og spadserede med en ikke længere ung Dame, som i de sidste Aar har oplevet noget tungt, der har præget hendes Sjæl dybt og gjort den blød og modtagelig. Vi gaar og plukker Efteraarets sidste Blomster, og hun bøjer sig over en uanselig Blomst og siger med Æmhed i Stemmen: „Nej, hvor er den dog vidunderlig skabt, jeg synes, at jeg mere og mere faar Øjnene op for alt det Vidunderlige i Livet.“ Det var saa dejligt at høre, jeg saa i det Øjeblik ind i hendes Sjæl, hvor der var Foraar, evig Ungdom.

Livsalige Land!

hvor Glasset ej rinder med Graad eller Sand,
 hvor Blomsten ej visner, hvor Fuglen ej dør,
 hvor Lykken er skinnende klar, men ej skør,
 hvor dyrt ikke købes til Krone paa Baar
 de snehvide Haar!

O Vidundertro!

du slaar over Dybet din gyngende Bro,
 som Isgangen trodser i brusende Strand
 fra Dødningehjem til de Levendes Land;
 bo lavere hos os, det huger dig bedst,
 du højbaarne Gæst!

I den mørke Efteraarsdag med Naturens Forgængelighed var det smukt at fornemme denne Sjæl fuld af Erindring og Foraar, fordi Sjælen havde faaet det evige Liv. Det var ikke nogen lang Tale, kunde vel ikke engang kaldes nogen Prædiken, men Sjælens Forhæng blev, hende ubevidst, et Øjeblik draget til Side.

Jeg tror netop, Feilberg med det underlige Ord om, at det bedste var, hvad vi *ikke sagde*, har tænkt paa, at det var oftest, naar vi slet ikke selv tænkte paa at „virke“ med vore Ord, at vi kom til at aflægge det Vidnesbyrd, som var det skønneste, man kunde faa at se hos et Menneske, naar vor højre Haand ikke vidste, hvad den venstre gjorde. Vi er saa fulde af Kunster og Midler til „udvendigt Brug“, at vi maa glemme os selv, før vor Sjæl vover sig frem, før *vi bliver os selv*.

I selvforglemmende Hengivenhed og Kærlighed er der Befrielse for Sjælen.

Thi naar vor Sjæl er i Guds Haand
 Guds Ord i Mund og Hjerte,
 saa brister for os alle Baand,
 som pine kan og smerte;
 da aabner sig som aldrig før
 Guds-Rigets Port, Guds-Husets Dør
 og Livets Kilder alle.

Indbydelsen.

Jeg vil gerne skrive mit lille Bidrag under denne Overskrift, fordi dette lille Heftes Tilblivelse hører hjemme i Adventstiden.

I Adventstiden indbydes der til at holde Jul — jo! Men ligesom man ved Kongesønnens Bryllup maa have Bryllupsklæderne paa, saadan maa man ogsaa have „Festklæderne“ paa for at holde Jul paa en god Maade.

Det er vel ikke saa helt nemt at udrede i Enkeltheder, hvad det er, vi indbydes paa. Men sikkert er det fra „Kongesønnens Bryllup“, at det er til Fest og Glæde.

Hvorfor møder Mennesker da Indbydelsen med høflige Undskyldninger? Det er dog ikke Regelen, naar der bydes til Gilde!

Var det til Foredrag, Gudstjeneste ell. l., saa forstod man det lettere. Men til Gilde med god Mad, hvor „alt er rede!“

Jo, man ved altid noget om „Tonen“ der, hvor man indbydes. Og den kan man „ængste sig“ for! — Man risikerer at komme til at kede sig. — Og Vor Herre Jesus ønsker, at vore Gilder skal være til Vederkvægelse for baade Legeme og Sjæl, saadan at Mennesker bliver *bedre* ved at tage Del deri.

Julen er en *Fest!* Vi er indbudte og indbydes stadigt! Lad os gaa med og tage imod dens Glæde baade til Sjæl og Legeme.

Den *Højtidsdragt*, vi skal møde med, er den *barnlige Hjemfølelse* i Vor Herres Vennelag. Uden den nytter det ikke. Og den kan vi selv gøre noget til at værne om og samle paa. Først og fremmest dette, at vi lytter ind ad dér, hvor det bedste i os bor; dernæst, at vi med Børnets enfoldige Kærlighed holder fast ved de skønne

Minder fra de Stunder i vort Liv, hvor Himlen ligesom var aaben over os, — især jo fra Barndomshjemmet. Og sidst, men ikke mindst, at vi fordyber os i, at Gud Fader kun vil os Kærlighed.

Lundforlund, 1. Søndag i Advent 1913.

I. P. J. Nørgaard.

Det er godt at være
Barn i Fasten,
Præst i Paasken,
Føl i Høsten
og Bonde i Julen.

Vore Ordsprog er som det røde Guld: det taber aldrig sin Værdi; og den, der ejer det, underlægger sig Tiden og Menneskene.

Men nu til det, jeg har sat som Overskrift; „det er godt at være Barn i Fasten, Præst i Paasken, Føl i Høsten og Bonde i Julen.“

Et saare gammelt Ordsprog, det stammer fra den ældste katolske Tid, det siger det første Led os, „Fasten“, dengang spillede Fasten en stor Rolle i Modsætning til nu. Det var jo Luther, der fik revet os Skællene fra Øjnene og viste, at Mennesket reffærdiggøres ej ved Faste og slige udvortes Ting, men af Guds Naade ved Tro.

„Det er godt at være Barn i Fasten“, siger den gamle Vismand. Lad os nu først se lidt paa det Led.

I den katolske Tid var Fastetiden af en egen Art. At faste er jo at undvære Føden, at tvinge sit Legemes Na-

tur og derved ligesom faa mere Tid til at faa Tanke og Sind vendt mod de aandelige Ting, nu da der saas bort fra de materielle. Med Savnet af Føden fulgte endvidere Savnet af utallige andre timelige Goder; altsammen for at øve sig i Bortvendelsen fra de forgængelige til de ufor-gængelige Ting. Især naar en stor Ulykke havde ramt én, éns nærmeste kunde blive en berøvet f. Eks., saa Sorgen væltede sig ind over én, især da fremtvang man denne Indøvelse i Underkuelse af de menneskelige Vaner. En dyb Sorg bringer altid Mennesket for en Stund nær-mere til Gud, man giver for en Tid Afkald paa Fornøjel-ser og sligt. Indtil Sorgen er groet til igen; saa faster man ikke mere : indøver sig i Gudhengivenhed med Tilsidesættelse af de hindrende Lag. Især hos Jødefolket og i den katolske Kirke spiller Fasten en stor Rolle.

Navnlig er der en Fastetid, der er af Betydning i Kir-kehistorien, nemlig Tiden lige før Paasken, Vor Herre Jesu Kristi sidste Dage, da det gjaldt om at faa Sind og Hjerte vendt mod det evige. Men den Fastetid blev til-lige en Trængselstid, Savn, Sorg og Trængsel, indtil Dom og Død fulgte i Kristendommens Spor. Baal og Brand og pinefulde Fængsler kom over de Mænd og Kvinder, der bekendte sig til den ny Lære. I husker nok, hvorledes Stefanus blev stenet, hvordan Kejser Nero i Rom greb de Kristne, sinurte dem over med Beg og Tjære, hængte dem op i Træerne i sin Lystpark og om Aftenen lod Ild stikke paa dem, at de ulykkelige Ofre kunde tjene som Fakler, mens Kejseren gik sin Aftentur. Saadanne Tider var Fastetider for den unge Kristenlære, Sorgens og Savnets, Trængselstiden og de onde Aanders. Og nu siger Ordsproget saa: det er godt at være Barn i Fasten. Jo, for det er ligesom det Uvejr gaar hen over Hovederne paa Børnene; de er endnu for smaa. Naar Vestenstormene jager hen over Landet, er det altid de højeste Trær, der faar Kronerne knækkede, Smaabuskene

og Purlet bare bøjer Hovedet lidt, saa render Suset i glat Bukkespring over.

Og naar der fastes, har Mor altid stukket lidt Knas og Lækkerbidskener til Side til den smaa. I Hungers-tiden sørges der først for, at de smaa dog i hvert Fald mættes.

Altsaa rent udvortes set er det godt at være Barn i Fasten, i Trængselstiden.

Men Ordsproget har en dybere Betydning, en Understrøm i sig, hvori der er evigt Kildevæld. Man maa gaa til Bunds i det. Der er nogle Mennesker, der, naar Kongen kommer kørende, bliver i den Grad optaget af hans Kusk i det røde Livré med de gyldne Kanter, at de rent glemmer Kongen bag i Vognen, i almindelig Klædedragt. Saaledes ogsaa med Ordsprogene. Man maa, naar de kommer kørende frem for én, se at komme ned til Kongetanken i dem.

Det er godt at være Barn i Fasten.

Det er de to Ord: „Barn“ og „Faste“, vi maa have fat i.

Hvad vil det egentlig sige: *at være Barn*? — Den allerskønneste Fortælling i Bogen om Vorherres Vandring her paa Jorden er da den, hvor han tager de smaa Børn ind til sig, velsigner dem og siger til de voxne, selvgode, selvophøjende Mennesker udenom: „Hvis I ikke bliver som Børn, kommer I aldrig ind i Himlen“. Ikke sandt, da vi var smaa, hvor holdt vi af den lille Fortælling, og hvor misundte vi de Børn, og hvor kunde vi godt lide Vorherre for de Ord; nu — hvordan nu? nu vi hører til de voxne?

Vorherre siger altsaa: at det at være Barn er det, det gælder om — er et Spørgsmaal af evig Værdi, saasandt som det at komme i Himlen er at blive i Evighed.

Og naar Spørgsmaalet er saa vigtigt, at det gælder ens evige Liv, er det nok Umagen værd at klare sig det.

Hvad er da det at være Barn?

Kan I huske H. C. Andersen, da han som 14-aarig Knøs begav sig ud paa sit Livs Eventyr paa Vej til Hovedstaden med sin glødende Længsel efter at blive Skuespiller? Efter at han har skildret, hvordan hans Mor pakkede hans usle Bylt Tøj sammen, og hvordan gamle Farmor med det graa Haar grædende tog ham om Halsen uden for Porten og tog Afsked med ham for stedse, skriver han:

„— — Postillonen blæste, det var en dejlig Solskins Eftermiddag, og snart skinnede Solen ind i mit lette, barnlige Sind; jeg glædede mig over alt det nye, jeg saa, og jeg rejste jo mine Længsels Maal i Møde; men da jeg ved Nyborg kom ud paa det store Bælt, og Skibet sejlede fra min Fødeø, følte jeg ret, hvor ene og forladt jeg var, og at jeg *ingen anden havde end Gud i Himlen*. Saasnart jeg betraadte Land i Sjælland, gik jeg om bag et Skur ved Strandbredden, faldt paa mine Knæ og *bad Gud at hjælpe og ledsage mig*; jeg følte mig trøstet derved, *stolede paa Gud og min Lykke* — og saa kørte jeg hele Dagen og den næste Nat gennem Stæder og Landsbyer; ensom stod jeg ved Vognen og spiste mit Stykke Brød under Ompakningen. Alt var mig fremmed, jeg syntes, jeg var langt ude i den vide Verden.“ — —

I denne gribende Skildring ligger, hvad det vil sige at være Barn.

Der staar den fattige Dreng ene i den vide Verden, men med en urokkelig Tillid til sin Lykke og til sin Gud, og dette er netop det, der kendetegner Barnet: *Tilliden til Livet og Tilliden til Lykken, til Menneskene og til Gud*; dette at give sig Gud i Vold, kaste sig i Favnen paa sine Forældre og trygt stole paa dem; det er det, der er det ejendommeligt stærke ved Barnet, det misundelsesværdige, dette at turde betro sig til Menneskene, de ellers troløse; turde betro sig til Livet, det ellers gaade-

fulde, turde betro sig til Gud. At sanse Solskinnet om sig, være tryk ved Mennesker hos sig, give sig hen til Gud over sig med hele sin Sjæls aabne Modtagelighed, *ydmøgt at tro* paa Tilværelsen i Modsætning til ved egne Kræfter at trodse sig igennem, det er Barnevæsenets Ejendommelighed; det er det, der, som Mesteren siger, hjemler Mennesket Ret til Riget i al Evighed.

Det er godt at være Barn — *i Fasten* — 3: i Trængselstiden, i de onde Dage, naar Sorgen suger ud vor Sjæls lyse Kilde, som Edderkoppen sit Offer. Da er det godt at være Barn, at have Tillid til, at Sorgen driver over som blot en Byge, at have Tillid til Menneskene, og om ikke de kan trøste varmt nok, da til Gud i Himlen; at tro, at han forstaar ens Lidelse og mægter at raade Bod for alle Savn. — Johannes Ewald han kendte Sorg og Suk og Savn, og dog kunde stundom Livsmodet og Livsglæden og Forsynstroen glimte igennem hans Tungsind som et Solblink gennem en Skybanke. Og i dette Vers, som han skrev kort før sin Død, da ellers Sorgen nok kunde have knuget ham i Grus, i dette Vers, hvor Kristus taler til den forstemte Menneskesjæl:

Du ser din *Sorg*, men kan du se,
 hvad om et Øjeblik skal ske,
 hvor længe den skal vare?
 Vedst du, om jeg i Morgen vil,
 at du med Tak skal smile til
 din overstandne Fare?

her har vi et Barns hele Tillid til Vorherre og Tro paa, at i Morgen, i Morgen er det hele ovre; Livet er bare som et Aprilsvejr; hvor kraftig det end kan hagle løs et Øjeblik, hvor hvas end Vinden kan skure over Agrene, alligevel gaar det mod Vaar, Solen bryder snart igennem med sit livgivende Smil.

Det er godt at være Barn i Sorgen, man er ligesom Legenden siger om Skrædderen: saa lille, at man kan smutte frem mellem Regndraaberne.

Men endnu ligger der noget dybere i Ordet: det er godt at være Barn, naar Sorgens Tid er inde.

I husker nok H. C. Andersens vidunderlige gribende Eventyr „Historien om en Moder“, hvor Moderen maa græde sine Øjne ud for at komme nærmere ind efter Døden, der har taget hendes Barn. Græde saa vildt og voldsomt, saa selve Sekraften slukkes, og endda uden at naa Maalet mange Fjed nærmere. Tænk at græde sine to Øjne ud, saa Livet fra da af bliver Mulm og slugende Nat, uden at naa noget. Sammenlign saa med denne Historie et andet Eventyr „Hjertesorg“, om den lille Pige, der brister i Graad, fordi hun ikke ejer en Seleknep, der er Betalingen for at komme ind at se den døde Moppes Grav. Hos Moderen hjælper end ikke al Verdens Oceaner fulde af Guld, saa dyb er hendes Kvide. Hos Pige-lillen er en stakkels Seleknep nok til at faa Taaren luftet bort og Solskin over Tilværelsen. Det er godt at være Barn i Sorgens Tid, der skal bare et Smil fra et Par Moderøjne, et indbydende Nik, en Seleknep kun, til, saa er Livet lyst og skært.

Og saa er der dette, at voxne Mennesker har ofte glemt at græde; Taarekilderne er ligesom frosset til, Livets Haardhed har lagt sin Lænke over; det, der presser paa i Barmen herinde, kan ikke faa Afløb, det raser derinde som en Stormflod ind gennem en Klippebugt, hvor den tordner mod de kolde Fjeldsider, skummer og splintres i et tusindstemmet Brag, suger sig tilbage og vælter frem igen — i Stedet for at rulle sig frem og slentre til Ro, hvor der er aaben fri Strandbred, Livejrsbølgerne kan en Stund skylle op over, men saa taber de sig hen i Sandet. Dagen efter skinner Sol, og opskyllet Rav ligger og funkler i Skæret.

Det er godt at kende den Evne: at kunne græde.

Naar en Ager er fugtig, sumpet, sur kalder man det vel, saa graver man Dræningsgrøfter og afleder det

usunde Væde. Graaden er for Mennesket noget saadant. Taarekilderne — gennem dem bortledes det sure, det sumpede, det usunde i Menneskebrystet, at Hjertemuldet kan blive dueligt, blive en god Jordbund for den evige Sæd og Sandheds Frøkorn. Tror I ikke, at Apostelen Peder blev lettet for Tyngsel, den Nat han havde forraadt Mesteren og græd ud bitterligt! — Hvad om Judas havde kunnet græde!

Det er godt at kunne græde.

Det er godt at være Barn i Fasten.

— — —
Saa er det godt at være *Præst i Paasken*, fortæller det gamle Ordsprog os videre.

Igen maa vi tilbage til den gamle Tid, da de store Højtider, især Paasken var, de store Offerfester, og Præsten stod ved Alteret og skrabede til sig af Godtfolks Offervillighed, hvad enten det var rede Penge, en Guld-mønt fra Herremanden, en Daler fra Gaardmanden, en Halvtredsøre fra Husmanden (i Farten lignede den jo 1 Krone) og endelig bare en mager 25 Øre fra længere ude, sirligt indpakket i Silkepapir (saa saas det da ikke i Forbigaaende, naar Præsterne saadan stod og skelede), eller en god Gaas, et Faarelaar eller 2 Pd. nykærnet Smør. — Jojo, ved slige Lejligheder var det godt at være Præst.

Men der var for en sand Ordets Forkynder, for en brændende Guds Mand noget aandeligt herligt ved at være Præst i Paasken: for der er jo det mægtige Evangelium, det vældige Glædens Budskab: Kristus, Livsfyrsten, er opstanden fra de Døde.

„Krist stod op af Døde
i Paaskemorgenrøde.

Krist stod op af Døde
afsonet er vor Brøde.

Krist stod op af Døde
 i Himlen vi ham møde.
 Thi synger lydt og sjæleglad.
 hans Menighed i allen Stad.
 Ære være Gud i det høje!

Hvor herlig en Lod i Livet, hvor rigt et Kald at have saa høje Sandheder, saa evige Sandheder, saa Menneskeslægten, den stridende, lidende Menneskeslægts lindrende Sandheder at forkynde. At være som en Guds Engel, der spreder Lys over Jorden, Sol ind gennem Mulmet.

Hvor herlig en Lod i Livet at have et Glædens Budskab at forkynde. Og vi behøver ikke at være i Præstekjole eller paa en Prædikestol for at kunne forkynde noget glædeligt, noget for Mennesker i Sandhed værdifuldt. Nu vil jeg vise jer saadan et Menneske, der bare havde den Bestilling i Samfundet at vogte Kvæget ude paa Marken, men som alligevel sad inde med den kostelige Evne at kunne gøre Mennesker glade, endda saa tunge Sjæle, som knugedes af det allertungeste nemlig: Bevidstheden om med fri Vilje at have handlet imod Guds Befaling. Jeg tænker paa denne skønne Fortælling fra den gamle Bibelbog om den unge David, der bliver hentet hjem fra sin Hyrdegerning paa Marken, hjem at spille for den ulykkelige, sortseende Saul. „*Herren angrede, at han havde gjort Saul til Konge.*“ „*Herrens Aand veg fra Saul, og en ond Aand forfærdede ham.*“ „*Men Herrens Aand kom over David.*“ „Og det skete, naar en ond Aand kom over Saul, da tog David Citharen, stod for hans Ansigt og legede paa Strengene med sin Haand, og *Saul fik Lindring*, og det blev godt med ham, og den onde Aand veg fra ham.“

Her i disse faa Pennestrøg har vi paa en Gang de to Skæbner: den lidende, tungsindige Kong Saul og den lyse, frejdige Dreng David med Sangens gyldne Gave, med det glædelige Budskab at bringe den forpinte, den

saa forpinte, at det eneste han havde tilbage var Rædsel for Livet.

Vi har allesammen faaet vor lille Harpe i Brystet at lege saa liflig for Herren paa. Og der er nok af forpinte, af ensomme Sjæle, der sidder og sukker og længes med tunge Nattetanker. Nok af dem, der er paa Vej til Bitterheden mod Mesteren oventil, til Hadet, til det nagende Mismod, som Saul:

„Gud tog det alt,
det Guld om min Pande,
den Sky paa Kronens
blinkende Rande.

Han kasted min Rigdom
paa Alfarvej —
nu findes der ingen
saa arm som jeg!

Han tog det alt —
det Smil om min Mund,
den vældende Længsel
i Sjælens Grund.

Som en Hjort, der flygter
for Jægerens Pile,
jages min Sjæl
uden Ro, uden Hvile.

Han tog min Ære,
mit Aasyns Smykke,
han traadte i Støvet
min Hæder og Lykke.

Som en strømmende Bæk
i Ørkenlandet,
synker min Daad
og slettes i Sandet.

Som et blomstrende Træ,
der rykkes af Rode,
kastes mit blødende
Hjerte mig for Fode.

Af alt, hvad min Gud
har skænket og givet,
er et eneste tilbage,
en Rædsel — Livet. “

Og den sjælesyge Drot raaber ud af sit Hjertes Angst:

„Skaf mig fra Hedens Vidder
en solbrændt Knøs med nøgen Fod,
med Flagrelø og frejdigt Mod
med Røst som Fuglekvidder!
Jeg sidder ene og forladt
i Hallen her ved Dag og Nat, —
jeg trænger til at vide
en anden ved min Side.

Bring mig fra Israels Stæder
 en Dreng, der drak af Bjergets Luft,
 en Ungersvend med Markens Duft
 i sine revne Klæder!
 Og hvis han korter mig med Sang
 de mørke Tankers Attergang,
 saa vil jeg lade skære
 et Purpur til hans Ære.

Hent mig herop fra Dalen
 en Spillemand, hvis Harpestæt
 kan bæres som et Vingedræt
 med Sus igennem Salen!
 Saa vil jeg sidde, rød og bleg,
 og lytte til hans Strengelig
 i Angstens tunge Tider
 og glemme, hvad jeg lider.“ *)

Min unge Læser! Vær saadan en Harpespiller for dem
 dit Hjem, i din Slægt, i din By, ja den hele vide Jord
 over, en saadan lille Sangfugl, der kan i dine Vingeslag
 bære Vaarluften ind i den skumrende Stue, Solen ind,
 de rene Længsler ind, løftende, lettende, lindrende. For
 Ensomhed og Tungsind og bitter Erfaring af bristede
 Haab, de Ting kan gøre et Menneske saa syg i Sjæl
 og Sind.

Det er godt at være Præst i Paasken; at have et
 Glædens Budskab, et lidet Blinkfyrtændt i Mørket.

Og for en selv har det en dyb Værdi, dette at eje
 Paasketonen, Paaskebudet, Opstandelsessejren, Troen paa
 det største Under i Menneskeslægtens Historie. Dette at
 have *Troen* i Eje; Sejren i Troen.

Middelalderens Kirkehistorie har saa mange skønne
 Skikkelser, saa mange Troshelte at opvise. Et Træk af
 en af dem: den gamle, hellige Biskop Frants af Sales.

Han var en stor Naturforsker og dyb og forstaaende
 lagttager af Livet om sig, det saa mangefold sig ytrende
 Liv, og han havde sin Styrke i at tage Smaatræk af

*) Efter Edv. Blaumüllers „Saul“.

Naturlivet og overføre dem som Billede paa Sjælelivet. Især er Bierne den gamle Biskops særlige Yndlinge. En Dag, det er Blæst, gaar han i sin Have og ser da, at Bierne, disse kloge flittige Smaaavæsener, for ej at blive overraskede af for stærkt et Vindstød og blive slaaet ud af Kurs, tager smaa bitte Sten af Havegruset i Favnen; denne Ballast hjælper dem til Balance under Flugten, at ikke de slaas over af Stormen. Paa lignende Maade skal ogsaa vor Sjæl tage noget i Favn, at den paa sin Sejlsads over det stormfulde Livsocean ikke skal blive slaaet ud af Kurs. Og det Ballast, det noget, den skal tage ind, er netop *Troen*. Troen paa den opstandne Herre og Mester Paaskemorgen. Du lille Menneskebi, der er ude at samle ind Næring i uroligt Vejr og mangler Balance, tag Troen med i Favnen, Paasketonen, den evige Sejr! Sejren over Døden!

— — —

Dernæst siger Ordsproget: det er godt at være Føl i Høsten.

Høsttiden, det er den travle, strenge Tid. Duknakket og tungt trælser Spandet i Maskinen. Men Følbassen den fimper bare afsted over Markerne, saa Dug og Dræ og Kløverkop stinter op og staar i Hvirvelsky om Krabaten. Det er Frihedens gyldne Dage i Sommersol under blaa, høj Himmel. Det er godt at være Føl og fri, mens de gamle Heste hænger i Selerne fra Hanegal til Dugfald. Det er godt at have Friheden, fri Fart i alle Retninger, som det kaade Føl den Sommerdag lang.

Frihed og Ungdomstid. Ungdomstid med Haabets susende Sang i Blod og Bryst.

Frihed og *Haab!* de to er saa lyse i Klangen, klare i Tonen som Sølvklokker. — Friheden er som en dejlig, ny Græsplæne, der ligger dér lysegrøn og gnistrende i Sommersolen, og Haabet som en svulmende Rosenbusk

i Midten, med Farve, med Dug, med Duft, med al Livets Liflighed samlet i Sum i Blomsterdybet.

Det er skønt at eje Ungdom, eje Frihed, eje Haab. — Skærm en saadan Græsplæne for Ukrudt og Rosenbusken for brutale Mennesker med forfængelig Knap-hulskløe.

Vogt din Frihed for Misbrug og Overskriden af det tilladelige og dit Haab for dem, der vil knække det; thi Haabet giver høj Flugt ind i det evige.

Til sidst: Det er godt at være Bonde i Julen. Naturligvis! Julen er jo Hyggetiden her i Nord, den underlige, dejlige, hyggelige Jul, hvor man alle bliver som Børn, saa meddelsomme, saa gavmilde, saa forligte og smilende.

Det er godt at være Bonde da. Jo for Bonden har som Regel en Gris at putte i Saltkarret til den forestaaende Vintertid, en Gaas, der maa strække Hals til Helligaftensnadveren, og vor Mor tykke, fede Rullepølser til Helligdagene, brasende Flæskesteg og duftende Rødkaal. Jojo, Bonden han har det lunt i Julen.

Men nu længere ind. — Ordet Bonde betyder egentlig i vort gamle Danske *boende*, en boende, fastboende Mand, en Mand, der var saadan sat og sikker i Grunden; en Mand, der havde sit eget lille Rige at raade i, en Mand med Fod under eget Bord, Ryg bag egen Gavl vil vi nu kalde det. Saadant er det naturligvis godt at være et sat og sikkert Menneske, en *boende*. Og det vi skal bo i, det, hvor vi skal opslaa vort Stade, er blandt Menneskene, paa Menneskehedens store, vide Mark; og den Magt, der er den stærkest raadende blandt Menneskeskarenne al Jorden over, er — eller skal da være *Kærligheden*. Og Juletiden er netop Hyggetiden, *Kærlighedstiden*, da Menneskene aabner sig mest for hverandre, aabner Mund og Haand og Hjerte, favner saa ømt, tænker saa stille, dugger saa lindt i Øje, bliver som Børn

under Julenattens tindrende Stjernehvælv, med Genskin af Lysbruset deroppe fra dybt i Hjertebunden. Julenat var det, at den store guddommelige, evige Kærlighed tændtes, blev at skue i Stjerneskeret — at saa elskede Gud Verden, at han gav sin Søn den enbaarne, at hver den, der tror paa ham, ikke skal fortabes, men have et evigt Liv. Det er Kærlighedens rige Fylde; større Kærlighed findes ej end den at hjælpe den faldne, selvforskyldte Menneskeslægt til Oprejsning. — Og i den Kærlighed er det godt at være boende, under de lysende Stjerner, i Mesterens store Naadessolskin er det godt at telte.

Og Julen er som Menneskesjælens Vaar, saa lun en Luft, saa mild en Duft, saa lønligt et Sus gaar gennem Luften og liver Menneskesjælen op — det herlige, gamle, evige, unge Julebud: Eder er i Dag en Frelser født, Fred paa Jord, Fred og Fryd og Glæde og evig Kærligheds Aabenbarelse.

— Har I lagt Mærke til Svalerne om Somren, naar de har klinet deres Rede op under Taget, og de har faaet ruget Ungerne ud; for saa at Ungerne ikke skal dejsje ud af Reden og falde ned, binder det gamle Svalepar Ungernes Ben fast til Redens Kant med Spyt og Ler og Mudder, saadan ligesom giver dem Lænker om Fødderne, at de ikke skal falde ned og knuses. — Evangeliet er egentlig saadan et Baand, som ens gamle Forældre lægger om den spæde Menneskesjæl i dens unge Alder for at holde den fast ved Reden, fæstne den til den gamle Tro; det er igennem Juleevangeliets rige Skønhed, at Mennesket tidligst knyttes til den kristne Tro; Juleevangeliet er som Porthvælv et ind gennem hvilket Menneskesjælen glider ind i Evangeliernes vidunderlige høje Haller.

Porthvælvingen med Julestjernen i Buen som et ledende Lys. Juleevangeliet er det stærke Baand, der holder igen, at Mennesket ikke skal falde ud af den gamle Rede, der hedder Menneskehedens, Kristenhedens fælles,

rige Samfølelse; den store evige Kærlighedsfølelse, der som et Rosenbaand omslynger smaa og store, gamle og unge; Rosenbaandet, hvori Hjertet gynger sig ungt og frit i høje Sving ind i det evige.

Det er dejligt at omslynges af sligt et Rosenbaand. De er godt være Bonde i Julen, boende i Kærlighedens livsalige Land.

Kærlighed fra Gud
springer lige ud
som en Kilde klar og ren;
bliv i Kærlighed,
og du har Guds Fred,
thi Gud selv er Kærlighed.

Troen, Haabet og Kærligheden — disse tre har vi nu faaet frem som Nerverne i det gamle Ordsprog: Troen, Haabet og Kærligheden, disse tre Grundtoner, Menneskets sælsomme, dybe Livsmusik spilles frem over. —

— Kører man med Toget fra Nykøbing F. til Lolland, mærker man, at naar Toget er midt ude paa Broen, der forbinder de to Øer, sagtner det Farten, for at Brovægterens kan springe op paa Maskinens Trinbræt. Broen er nemlig en Svingbro, hvis midterste Del kan svinges til Side for at lade Skibe slippe igennem. Brovægterens Arbejde er nu at sørge for, at denne Svingbro er sikkert og fast lukket, naar Toget med sin dyre Menneskelast kommer og skal over, og han *skal* springe paa Toget hver eneste Gang og køre med over for *med sit Liv at garantere* for, at han har gjort sin Pligt.

Mine kære unge Læsere! jer, jeg kender, og jer, jeg ikke kender! vort Liv er saadant et Brovægterarbejde — ved vor Tro, vort Haab og vor Kærlighed maa vi have bygget en fast Bro op til Himlen, saa fast og sikker, at vi, ved selv at gaa foran, med vort Liv tør indestaa for, at den Bro bærer nok, er sluttet sikkert nok, Broen fra Jorden og ind i det evige.

H. P. Hansen-Lavina
cand. theol.

På valfart.

Et udkast.

Viggo Hasfeld var et landsbybarn, der i sin tidlige ungdom fik fast ophold i hovedstaden. Der gik lange år, før han nåede så vidt, at han kunde sætte et lille cand. fil. foran sit navn. Han havde gransket flittigt i sine bøger både sommer og vinter til langt ud på natten; men Viggo Hasfeld spredte sig over så mange områder. Derfor blev alt hans arbejde kun stykværk.

Hans fader var smed; i den hjemlige landsby kaldtes han den rige smed, fordi han gik for at være en meget velhavende mand. Smeden var sikkert den mest ihærdige arbejder i mange miles omkreds. Han undte sig aldrig en fridag; selv på årets største højtidsdage hørte man smedens hammerslag fra årle morgen til silde aften. Viggos barndomsminder var nøje knyttet til den gamle, faldefærdige smedie. Han mindedes mange vinteraftener, som han tilbragte hos sin fader ved essen. Smeden var en kæmpestærk mand og smuk af åsyn. Munter var han altid; arbejdet syntes ham en uafsladelig fest. Han kendte ikke til træthed.

Sønnens hu stod ikke til at blive smed; men der var megen snak frem og tilbage, før han fik lov til at gå sine egne veje. Smeden var dog ikke så lidt stolt af sin søn, da det var tydeligt nok, at han havde „gode begivenheder“ for at nå frem til noget stort, som smedekonen udtrykte sig.

Sikkert nok er det, at den gamle smed havde givet en ikke ringe del af sin arbejdskraft i arv til sønnen; men Viggo grundede i ensomme timer ofte over, hvad det oprindelig var, der havde ført ham til at vælge bogen til arbejdsværktøj i stedet for hans faders forhammer. I modløshedens dage længtes han dybt efter sin barndoms

tumleplads, den sorte smedie oplyst af det stærke ildskær. Men han havde jo frivillig valgt en usikker fremtidsvej langt borte fra sine fædres håndværk, og broen, der førte ind til landbyens stille liv, kunde han ikke mere betræde.

Cand. fil. Viggo Hasfeld nærmede sig nu stærkt den alder, som Dante kalder midten af livets bane. Han havde tidlig afbrudt sin akademiske løbebane og tilbragte omtrent fire år på vandring ude i den store verden. I den tid havde han prøvet mangt og meget af livets omskiftelser. I nogle måneder var han savværksarbejder! Han lærte også, hvor slemt det er at være arbejdsløs; en sommer var det særlig galt. Han skjulte sig da i en lille by ved havet — ked af alt. Om natten sov han i et udsigtstårn — oppe i det øverste kammer, hvorfra der var udsigt til alle sider, til det bølgende hav og til skove og blånende bjærge. Her lå han og sov paa det hårde gulv; til sengetøj brugte han det fremmede lands flag, der hver dag vajede fra tårnet. Tidlig om morgenen listede Viggo Hasfeld sig ned og blev — mærkelig nok — aldrig opdaget. Han oplevede en lang række tunge og mørke dage, hvis tyngde han følte saa stærkt, at han syntes, livet var helt forspildt.

Vandreårene førte ham den længste tid til afsides egne. De dage, som den fremmede vandringsmand oplevede hos venlige mennesker i fjærne alpedale, stod siden for ham i gyldent skær.

Onsider vendte Viggo hjem igen, rig på livserfaring, men ellers fattig som en kirkerotte.

Han besøgte sine forældre, de gamle smedefolk. De var nu udslidte. Trofast havde de holdt sammen i livet, og de fulgtes ad i døden. De nåede ikke helt „støvets år;“ de havde skrantet lidt begge to, og med fjorten dages mellemrum gik de bort. Viggo kom således til at lukke sine forældres øjne. Senere satte han en mindesten på deres grave.

Den gamle smedie blev solgt og nedrevet. Fra nu af var han en hjemløs i livet.

Som helt ung cand. fil. havde Viggo Hasfeld været medarbejder ved et blad. Nu fik han en lignende plads, som han med stor nøjsomhed kunde leve af. Livet i København havde aldrig tiltalt ham; dertil havde han altfor meget sin rod i den sjællandske muldjord. Alligevel var han ret vel tilfreds. Her i den store by kunde han leve ukendt og glemt og kaste sig over de opgaver, der lå ham nærmest.

På et enkelt område var han en lærd mand. Han var som få af sine jævnaldrende hjemme i kunstens og digtningens rige. Han skrev ikke meget, men i sit blads læsekreds gjaldt han for at være en alvorligt stræbende ånd og en dygtig pennefører.

Det lå fjærnt fra ham at ønske sig navnkundighed. En velvillig anmelder, som havde omtalt den første lille bog, Hasfeld udgav, skrev, at denne forfatter var en lovende ung mand, men åbenbart for meget af en drømmer; han burde mere tage del i tidens kamp. Hasfeld fulgte ikke dette råd; han fordybede sig tværtimod mere i tanker, der lå langt borte fra det larmende nutidsliv.

Endnu da han var ung student, lagde han den plan at ville skrive en bog, hvori hans livsanskuelse skulde finde udtryk. En sjæls historie skulde det være. År gik; han arbejdede nu og da — med lange tiders afbrydelse — på sin bog.

Nu var værket sluttet. Viggo Hasfeld havde, som det før blev sagt, efter menneskelig beregning levet omtrent halvdelen af sit liv. Han var bleven helbredet for den forfængelighed og ærgerrighed, som ogsaa han havde haft sin del af. Ved udarbejdelsen af bogen havde hans grundregel været, at simpelheden er den største kunst. Sit livs navnløse længsel havde han i digterisk form lagt ind i denne lille bog. På trods af tidsånden forkyndte

han, at det eneste, der holder håbet vedlige i menneskets bryst, er forvisningen om, at rejsen går „til stjernehaven, hvor udødeligheds blommer gro.“

Bogen blev ikke meget læst, men forfatteren modtog dog rundt omkring fra vidnesbyrd om, at den havde vundet et forstaaende vennelag.

Så nedlagde han sin pen. Efter de mange års forløb længtes han efter at gense de gamle steder. I tankerne havde han jo tidt været gæst i sin hjemstavn; men forbindelsen med alle de mennesker, han kendte fra sin barndom, var helt ophørt. En dag eller to vilde han dvæle derude, tænkte han. — —

Toget kørte igennem forårsgrønne skove. Det var maj. Det var længe siden, han havde glædet sig så inderligt over livets skønhed som nu, da han nærmede sig de steder, hvorfra han en gang var gået ud for at søge lykken.

Tankefuld og fordybet i sig selv gik han fra banegården op til den lille by. Han standsede paa det store torv; det var tomt og øde, men mange af bygningerne her var ny. I denne gamle by havde Viggo Hasfeld levet som dreng og yngling, da han var elev i latin-skolen.

Den fordums latinskoleelev drejede op ad hovedgaden og gik ind i den gamle lave købmandsgård, som han kendte godt fra sin barndom. Her handlede hans fader, når han en sjælden gang kom til købstaden.

Han gik ind og hilste på den jødiske købmand. Han så noget ældre ud end sidst — dog ikke meget. Med samme undren som for 25 år siden så Hasfeld på jødens ualmindelige, krumme næse. Den var noget af det mærkeligste, han havde iagttaget som barn. Købmanden var snaksom og allestedsnærværende med sine livlige øjne. Det så ud, som tiden var gaaet let hen over hans hoved.

Den rejsende forfatter købte et og andet. Tilsidst

bad han om et kræmmerhus med figener. Det havde der altid vanket som tilgift i hans barndom.

Nu fortsatte han sin vandring og kom ud på landevejen, den store, brede kongevej. Han lagde sig i det friske græs i vejgrøften ved åen; en høj bue af sten bar broen, der førte over den store å. „Korsevadbroe 1783“ stod der indhugget i stenen; enkelte af bogstaverne var overgroet af mos. Også hans fædre havde deltaget i dette store vejbyggerarbejde. De havde fuldendt et godt dagværk.

Som en klar og stille strøm gled åens vand forbi ham. Tæt ved lå en hvidmalet båd. En lignende var det, han og barndomsvennen Lave havde roet i dengang, de sled skolebænken sammen hist oppe ved domkirken. I fritiden var det en af deres største glæder at styre båden imellem grønne enge helt ud til søen, hvor de blev liggende, til fuldmånen stod højt over skoven.

De fulgtes ad fra landsbyskolen, til de blev studenter. Begge drømte de om at blive store mænd i åndens rige. Det var kun blændværk. Hvor havde livsbåden ført dem hen? Lave rejste til Australien, og hans bedste ven hørte ikke mere noget til ham.

Som han lå her ved åbredden, så Viggo tydeligt sin forsvundne vens billede. Skønne mørkeblå øjne i det rene, åbne ansigt lyste ham imøde fra mindets dyb — sådan var tømrerens Lave trådt ham imøde fra den første skoledag hjemme i landsbyen. — Livets veje er mangfoldige, men der var ingen sandsynlighed for, at de to venner oftere skulde mødes. Fra den fjærne verdensdel havde Viggo af hjemvendte landsmænd hørt et frasagn om, at Lave var bleven en stor bygmester, der havde opført flere kirker i Nybyggernes egne. Det var ikke urimeligt, at han just valgte at fortsætte sin faders arbejde derovre. Viggo mindedes, at Lave var i besiddelse af et godt håndslag, og han arbejdede som dreng ofte i værkstedet hjemme.

Måske var Lave nu lykkelig ved sit arbejdeovre i nybyggerlandet. — Åja, om Lave vidste, at hans fordums fælle og ven i dag stod og så ned i det rindende vand under brohvælvingen, idet han med skam måtte sige, at alt, hvad han indtil livets middagshøjde nåede at få udrettet i åndens rige var — et par samlinger vers og en bog om det, der for ham var levekunsten! Hvem var nået videst?

Viggo Hasfeld rev sig løs og gik hen til vandmøllen. Her var alt forandret; mølleværket var standset, men vandhulet stod endnu tæt ved møllerens hvide hus. Vandet skummede og brusede ikke mere; det eneste, der forstyrrede stilheden, var vindenes højtidelige susen i askenes toppe.

Solen var skjult af høje skyvolde. — Så vendte han om og gik ad en sti op over hovmarken til den gamle by. Domkirkens klokker ringede i aftenstunden. Den stærke malmklang var han fortrolig med fra fjærne år.

Langs den gule mur stod de løvrige elmetræer omkring kirken. I aftenrødens farvespil var det så henrivende et syn, at Viggo Hasfeld blev stående for at nyde det, til mørket faldt på. — —

Han havde nu i sinde at søge nattely i den gamle kro ved vejen, der førte ud til hans barndoms landsby. Han huskede dens hyggelige udseende med vildvinsranke op ad hvidkalkede bindingsværksmure.

Kromanden med det store vildmandsskæg så spørgende på den indtrædende, der dog ikke sagde, hvem han var, men opgav et paataget navn. Han fik et lille loftsværelse, hvor vinduet vendte imod syd. På væggen var der et billede af en ældgammel have med hundredårige træer, der spejlede sig i en sø — ellers var der ingen prydelser i det nykalkede rum.

Viggo Hasfeld så ud over omegnen. Der var kun en halv mils vej til hans barndomshjem. Bagved møllen,

hvis vinger nu stod stille, så han dunkelt husene og haverne derhjemme. — Det mest iøjnefaldende ved dette flade landskab var de små egekrat — „stubberne“ kaldte man dem forhen — der nu førte en hensygnende tilværelse, men dog stod som synlige minder om en tid, da egen var enevældig hersker i Danmarks vidtstrakte skove. —

Tidlig om morgenen, ved solopgang, vandrede den tavse og alvorlige rejsende ud til sine minders land.

Alt var i grunden som før — gadekæret dækket af andemad og gårdenes mosgroede stråtage med husløg hist og her fortalte, at det var en fredlyst plet.

Udenfor landsbyen var skolen — tæt ved den udgravede kæmpehøj, som i folkemunde kaldtes „smørfadet“. — En skærsommormorgen for mange tider siden gik smedens Viggo forsynet med en ny, sort taske meget forventningsfuld første gang ind ad skolens dør. Hans moder stod længe ved loftsvinduet og så efter ham. „Det er hans første skridt ud i livet,“ tænkte hun.

Han huskede så tydeligt hin sollyse morgen. En flok store drenge stod paa trappestenen; smedens dreng gik ind i deres kreds for lige som at søge beskyttelse hos dem. Snart lød sangen under bjælkeloftet. Det var „Nu titte til hinanden“. Lærerens røst var sprukken efter 30 års flittig brug: men hjærteligt og stemningsrigt som hans væsen var, fik han eleverne til at glemme, at han var en Olding.

O, barndom med sang og med saga og underlige drømmeslotte, hvor svandt du hen.

Skolen var nu lagt ned, og den stue, hvori Viggo fik lagt den første grundvold til al sin lærdom, var forvandlet til vognskur.

Her fik han de første knubs og stød — det var en gavnlig forsmag på, hvad livet giver.

Den forbigangne tid trådte Viggo Hasfeld imøde fra alle sider. Han gav sig ikke tilkende for nogen.

Hans faders og moders hus var jævnet med jorden. Der havde ingen arvtagere været efter dem. — Deres livsgærnings spor var snart udslettet.

Det blev en indholdsrig dag. — Stenene og træerne talte et sprog, som Viggo Hasfeld så godt forstod. Fjærne, blide minder om tabte dage myldrede frem.

På sin vandring nåede han helt til åkandedammen ved Prøvegården og forvildede sig langt ind i skoven til den røde kilde. Han, der havde været en landstryger i så lang tid, følte dog, at stærke bånd knyttede ham til disse egne. Når skyggerne svandt bort, havde barndommen og alt, hvad dens var, morgenrødens herlighed over sig.

„Hvad vindes på verdens det vildsomme hav?“ spurgte han med den gamle sanger. Den vise havde han tidlig lært af sin moder, og den ophørte aldrig at klinge i hans øren.

Når Viggo Hasfeld nu, medens han en flygtig dag hjem søgte de gamle steder, tænkte på sin ungdoms valfarter, sørgede han ikke, fordi han måtte føle sig som en fremmed og pilgrim nærved det sted, hvor hans vugge stod. — Det svundne og det tabte var jo alligevel en skat, som ingen kunde tage fra ham. —

Aftentøget kørte hen over den majgrønne slette. Ved et vindu stod Hasfeld og så ud til sin hjemstavns blomstrende vange. Der var groet græs over barndommens stier; rejsen her ud havde kun været en pilgrimsfærd.

Han tog uvilkårlig sin store grå hat af og sendte et langt blik til farvel, før udsynet blev taget bort.

Et var han bleven styrket i visheden om i disse to dage — at hans livssyn og sindsretning, hans tilbedende undren overfor alt skønt og ophøjet, alt, hvad der særmerkede hans såre lidt fremtrædende personlighed, fandtes som spirer i hans tidlige barndom. Til syvende og sidst havde alt andet kun så lidt at sige.

Han bøjede sit hoved i taknemlighed for de rene sølvstjerner, der lyste fra barndomsmindets himmel.

Solen kastede i sin nedgang lys over hans barndoms land; histovre var Kulbrænderbakken og Hyrdehøjen, hvor han så mange hvide vinterdage og blide sommeraftener havde leget eller lyttet til landsbyspillemandens harmonika. Dér henne var sognefogdens hvide gård; i dammen udenfor den så Viggo tidt som barn spejlbilleder af himlen og de gyldne skyer, da glemte han sine trange hyrdevilkår og drømte, at skyerne var bjerge, som han snart skulde vandre over for at finde lykkens land. Det var alt som før, også det gamle mosgroede elmetræ i Hestehaven sendte han en hilsen nu, da valfarten til de hjemlige egne var forbi.

Han kom til at mindes nogle ord af den tyske digter Rainer Rilke; de udtrykte så godt hans egen stemning i dette solnedgangsøjeblik: „I livets brusende strøm opnår vi kun sjældent en af de stille, fuldt filmålte evige timer, en stund, der blidt tager begge dine hænder: Kom og vær den eneste gæst ved min ensomme fest.“

En sådan fest havde den fordums hyrdedreng oplevet på sin valfart.

P. Rydbert.

Landet bag Hav.

„Der gaar som et Hjertesuk gennem Norges Bygder, naar vi taler om Udvandringen til Amerika de sidste Aartier,“ sagde Nordmanden Odmund Vik, da han i Efteraaret holdt Foredrag for danske og norske Højskolelærere paa Voss Højskole. „Fra den Tid, da Vikingeskuder første Gang stævnede mod Vest over fraadende Bølge, og til denne Dag har Havet med sit Historiedøn skyllet mod vore Kyster og lokket Folk bort fra Arnens Ild og den fædrene Jord. Og i de sidste Tider har man bebrejdet vore Højskoler, at de ogsaa har givet Ungdommen Rejselyst, naar de har lært den at syngē om Længslen over de høje Fjelde.“

Sandt er det, at den norske Udvandring har været foruroligende stor. I Amerika bor nu i 1 Mill. Nordmænd, og enkelte Aar har der været indtil 30,000 Udvandrere, der drog til Amerika for at faa Jord.

Men sandt er det ogsaa, at mangan en norsk Gaard nu vilde have staaet øde og forladt, om Højskolerne ikke havde lært Ungdommen at elske det Land, hvor „Fædrene har kæmpet“ og „Mødrene har grædt“, og havde lært den at skønne, hvor herligt det er

„hjemme at være, hvor Sol og Sky
gaar ned bag de vante Tinder.“

Jeg stod en Dag i Nationalgalleriet i Kristiania og saa paa et Maleri, som gjorde stærkt Indtryk paa mig:

En Familie i et fattigt Hjem. Manden sidder paa en Stol med Hænderne paa sine Knæ, de ligger underlig slappe og tunge, og han stirrer med et haabløst stift Blik ud i Rummet.

Hustruens Blik hviler kærligt paa Manden, mens et Par blege forfrosne Smaapiger med Forfærdelse ser paa deres Fa'r uden at fatte den bitre Sandhed.

Billedet virker saa gribende, at det gaar én til Marv og Ben, og man synes, det er overflødigt, at et skrevet Ord skal forklare, hvad Kunstneren har villet fortælle os: Arbejdsløs.

Det er som en Lise for Sindet, naar jeg straks efter staar foran et Billede af Joakim Skovgaard i Salen ved Siden af. Det er „Den gode Hyrde“. Vovede jeg end en Skildring, mine Ord vilde synes fattige.

Men Underskriften, der er laant fra Salme 23 hos David, giver noget af Billedets Ynde og Stemning:

„Herren er min Hyrde, mig skal intet fattes, han lader mig ligge paa blommede Enge, han leder mig til sagte rindende Vande.“

Med friske Indtryk af de to Billeder, der fører hver sin ejendommelige Tale, gaar jeg videre, men forstaar nu bedre end før, hvorfor de mange Nordmænd forlader Hjemmets Jord for at friste Lykken og vinde Guld og grønne Skove hinsides det brede Hav.

De har boet for tæt ind under de truende Fjelde og for nær de mørke Graner. Og de har kendt lidet eller intet til hine fritliggende høje Steder, som vi kender saa vel fra „Synnøve“, og „som Solen bærer Straaler paa, fra det den gaar op til den falder.“

Saadan rejser norsk Ungdom af Land og Bygd; men mange af Udvandrerne bliver tavse i Løbet af meget kort Tid. Lad os haabe, at det ikke gaar alt for mange af dem paa lignende Maade, som det gaar Lemmingen, naar den „vandrer ud.“

Fra deres overfyldte Hjemstavn paa Fjeldet trænges Dyrene ned i Dalene. Sjælden gaar de opad, men stadig styrter de afsted, uden Orden, uden Ro, nedad, ubarmhertigt nedad, indtil det rastløse Løb ender ved Fjorden eller Havet, — ender med Døden.

Ogsaa Sverrig og Danmark giver hvert Aar sit rundelike Bidrag til de fjerne Landes Vækst.

Lad mig føre jer sammen med et nygift Par, der staar rejseklædte i en sjællandsk Bondestue.

Naar hun lader sit Maal klinge, finder vor Tanke straks Vej til Selma Lagerlöfs poesimættede „trakter“ og de dybe susende Skove med herlige Vinternæfters tindrende Nordlysglans over snetavlede Trætøppe.

Hans Barndoms Sol har lyst over brede danske Marker.

Ud i den vide store Verden skal Rejsen naa, sønden for Sol, vesten Maane og over det vildene Hav.

Hendes Mor havde haft svært ved at sige Farvel til Datteren, der skulde rejse saa langt fra Hjemmet og fæste Bo blandt vildfremmede Mennesker. Men den unge Hustru er ved godt Mod.

Naar hun nu med en Datters mindebevægede og takfyldte Sind taler om sin kære Mor, er det med Smil gennem Taarer. Hun ved, at Moderen følger helt til Vejende med sine brændende Ønsker:

„Lykkens Roser røde
kun mellem Torne gløde.
Tornen tager jeg for mig,
Rosen gemmer jeg til Dig.“

Og nu retter den unge Kvinde frejdigt sit Blik fremad mod det ukendte Land; did hen skal Baaden stævne med de to, og hun har det bedste Rejsefølge.

Er det saa at undres over, om Ny Zeelands frugtbare Jord løfter sig i fagre Drømme over det gyngende Hav — med Sol og Sommer, mens Vinteren bygger sit Snetelt i det kolde Nord, og med Høstens rige Fylde ind under Jul.

De to ser hinanden i Øjet, saa Livsglæden synes at vokse derved, og mens to unge haabefulde Menneskers

higende Drømme tjelder den lavloftede Stue til Fest,
stemmer hun i — med Hjemlandets Toner:

„Så gladeligt hånd uti hånd,
nu gå vi til fågel Fenix' land,
ett sagoland som skiner
av smaragder och rubiner.
Nu gå vi til fågel Fenix' land.“

Den, der har set Straalerne fra de glade Solskinsøjne og nu hører den kønne svenske Sang, bliver let revet med ind i Eventyrets Land og flyttet bort til Poesiens underfulde Rige, bliver hævet til lysere Egne, højt over Hverdagens efteraarsgraa Stubagre og halvvisnede Kartoffelmarker.

Men kan det nu blive saa festligt for de unge Folk, naar det snart viser sig, at Brødet, som gror af Eventyrlandets frugtbare Muld, paa selv samme Maade som dansk Rugbrød maa skaffes til Huse, mens Sveden hagler?

Fremtiden maa give Svaret.

For Brødets Skyld drager hvert Aar store Flokke af Nordboer over Havet.

Har de paa Fædres Jord følt noget af den samme Tyngsel lægge sig over Sindet, som det første Kristiania-billede fortæller om, da higer de vel des ivrigere efter „blommede Enge“ og „sagte rindende Vande“.

Men mangan Udvandrer naar aldrig det Fønixland, han har sejlet imod i sine gyldne Drømme. Kan hænde, han faar Guldet i Eje og kommer til at leve som „velstillet“ Borger; men Lykkens røde Roser, som hans gamle Mor sidder der hjemme bag Havet og synger om, mens hendes Tanker gaar saa vide, dem blev der færre af, end hun havde haabet, og han havde ventet sig.

Der blev des flere Torne og Tidslær ude paa Folkeslagernes vidtstrakte Arbejdsmark.

Sjælelig stumme blev altfor mange Nybyggere, fordi

de glemte at føre Mindets Skatkister med om Bord, da Skibet gled bort fra de hjemlige Strande, og fordi de ikke evnede at finde Vej i det fremmede Land til Kilden ved Livstræets Rod. Det blev kun faa af dem, der efter Fædrenes Sæd drog ud med vaagen Sans og flittigt Nemme, — som vendte hjem med Bytte.

Lyder Sukket ikke saa klagende over Danmarks Sletter som gennem Norges Dale, naar Ungdommen vandrer af By — ét maa vi gøre os klart: Vort Fædreland gaar Glip af megen Kraft og rige Skatte, naar dets Sønner og Døtre vender det Ryggen for ikke mere at komme tilbage.

Et andet Spørgsmaal ligger dog endnu dybere:

Kan Snorene falde paa saa liflige Steder i fremmed Vang, at Livets Fryd faar Tone paa Tunge, og „Hjertet gløder evig lyksaligt og ungt?“

Jeg henter Svaret fra Karl Larsens Bog: „De, der tog hjemme fra.“ Her er en Samling Breve fra den sjællandske Tækkemand Hans Rasmussen om hans Færd i Amerika. Naar man læser disse, er det, som en høj Himmel med dejlige Lysskyer hvælver sig over én.

Og kender man hans Kaar i Danmark og saa læser om, hvad ædelt og skønt der gror i hans Sind, mens han arbejder sig op i det fjerne Vest og længes mod Hjemmets Strand, da faar man Lyst til at sige, omtrent som en lille dansk Dreng sagde til sin Far, da han saa en smuk Solnedgang over Prærien: „Bor Vorherre der, saa bor han meget kønnere end hjemme i Danmark.“

Mens H. R. var i Danmark, lignede han et Vrag, der af store Bølger er kastet op paa Sandet.

Sjælden var han ædru, pryglede Konen og lavede et syndigt Hus.

Ingen tænkte, at Vraget kunde blive sødygtigt mere Da sker der noget uventet.

H. R. bliver arresteret som mistænkt for Ildspaaættelse. Efter at være kommen paa fri Fod søger han og faar Penge til en Amerikabillet fra et velgørende Selskab.

I Afrejsens Øjeblik vakler han i sin Beslutning, men kommer dog — halvt mod sin Vilje — med Toget og lander omsider i Amerika.

Og her midt i det store Folkehav, hvor Bølge brydes mod Bølge — i evig Gentagelse, oplever han „Livet selv i Opgang“, som „Adam Homo“s Digter siger er det skønneste, han ved at nævne.

Tærende Længsel efter den Hustru og de Børn, som nu ikke mere kalder ham med Fadernavn, og Kærlighed til en trofast Mor, der nu er den eneste, han helt tør betro sig til i sin Ensomhed og Nød, hjælper ham at faa sat Skuden i Stand.

Vraget er blevet et sødygtigt Skib, der gaar paa hjemlige Havne:

„Hvem er det, jeg skylder alt godt her paa Jord?
Se, det bliver dig, min kære Mor.
Og aldrig, aldrig med Sølv eller Guld,
selv om jeg havde en Verden fuld,
betale jeg kunde Dig, Mor.“

Hør et Par Vers af et andet Digt til Moderen:

„Hvem toldede mine Smaahænder i Løn
og lærte mig bede min Aftenbøn
med Tak til Gud Fader og til Gud Søn? min Moder.
Hvor er det lifligt at tænke paa,
hvor er det underligt at forstaa,
at Du har kunnet elske mig saa, min Moder.“

Jo, H. R. er kommen til at bo kønnere i det nye Land. Nu pløjer han Haabets Ager, og Mindets Sol lokker Høsten frem i bugnende Fylde. Han længes frem mod en ny Herlighed, rigere end Barndommen, der svandt, og hans Sjæl fryder sig i Undren over, at Kærligheden, den største Livsmagt paa Jorden, ogsaa har gjort ham til et et Søndagsbarn.

I et Brev til Moderen skriver han disse Ord: „— — —

naar jeg faar bygget Huset, og jeg faar malet, skal der staa over Døren: H. R., Farmer; Lykkens Gave.“

Da H. R. langt om længe faar sin Kone til at rejse over til ham med Børnene, viser det sig, at ogsaa hun, der ikke duede stort som dansk Husmoder i sin sørgelige Stilling hjemme, bliver som et helt nyt Menneske ved sin frejdige Husbonds Side.

Nu nok om denne Familie. De, der ønsker at lære den nøjere at kende eller ønsker at vide mere om danske Ud-vandrerers Kaar i Amerika, kan faa Ønsket opfyldt ved at læse Karl Larsens før nævnte Bog. I disse Breve er mere end nok at læse om onde Kaar og Livets Elendighed og om Mennesker, hvis Færd er en Gang nedad — som Lemmingens — saa det vilde Løb ender, naar Vandspejlet er naaet.

Derfor er det saameget des herligere at se en Mand som H. R., der midt i Vestens Larm bliver stille og lytter efter hjemlige Toner og længes efter Barndommens skønne Fred.

Han har det omtrent som Ernst Triers Fæstemø, der var lydhør for Fuglenes Sang, men døv for Larmen fra Beværtningsstederne ved Fruens Bøge. Og nu er det Tonerne fra en svunden Tid, der klinger i hans Øre og gør Sjælen glad.

Gamle Sagn og Sange advarer mod den Ulykke, det er at glemme sit Hjem og sin Barndom. Men naar vore Fædre talte om Livet paa den nye Jord, der dukkede af Havet eviggrøn efter Verdensbranden, da tænkte de sig, at de genfødte Slægter der skulde finde de gyldne Tavl, de legede med i Tidernes Morgen.

Nu sidder den danske Mor og synger for sit lille Barn om den samme Herlighed: „Glem dog ej din Vugge og ej din Moders Sukke.“ Hun ved, at det er en Ulykke, om hendes Barn lader alle dets dyre Barndomsminder strømme til Glemselens Hav. Og vi voksne har mangan Gang følt og forstaaet det samme, som H. R. først lærer i Ud-

lændigheden, at de Stunder hørte til vore bedste, da Mindet dryssed Guld i Stuen, og vi holdt Mørkning med Far og Mor og Søkende i det gamle Hjem.

Da stirrede vi ikke haabløst ud i Mørket, men saa de kære Ansigter i Lys af Arnens Luer. Vi savnede intet, for Fremtiden tegnede sig Lys i Lys i vore fagre Drømme.

Det er langtfra altid timelig Fattigdom, der tvinger vor Ungdom ud paa lange Rejser, ofte er det ungdommelig Lyst til at røre Vingerne.

Er der saa Grund til at sørge, naar dansk Ungdom lader sig plante om og slaar Rod i den fremmede Jordbund?

Jeg skal gerne indrømme, at det smerter mig, naar en af mine Venner kommer for at sige Farvel — og vil blive derude.

Men naar jeg faar sundet mig lidt, tænker jeg: Han kommer nok hjem igen. Og skulde det vise sig, at han trives daarligt herhjemme, at Livskræfterne kun rører sig svagt i hans Bryst, ja, da siger jeg: Hellere en flink Landsmand, som med Glæde bærer sin Byrde derude, end en Ole Ligeglad herhjemme.

Vi ser desværre alt for mange Billeder herhjemme, der trist og mørkt minder om det, jeg saa i Kristiania, naar vi møder Landsmænd, der mangler Livsmod og ser alting graat i graat.

Hvordan skal vi saa vise dem Vej gennem Taagen og Mørket til sollyse Marker, hvor Urter gror ved Vintertide?

Skaffe dem Billet til Ny Zeeland eller Amerika! Nytter intet, Taagen ligger lige klam og tæt, indtil Taagernes Væv fejes af inderst inde, saa Sjælen kan tindre gennem Øjet. Da ser vi, det lysner fra oven, og vi staar midt i det velsignede Solskin.

Det gælder da om, at den, som sidder i Haabløsheds mørke Nat, lærer at se med andre Øjne og høre med andre Øren.

Husker I den gamle kønne Fortælling hos Sakse?

Den danske Kong Hadding har fejret sit Bryllup med den norske Kongedatter.

Da sidder han en Vinteraften ved Bordet, og mens han sidder dér, ser han pludselig en Kvinde med Blomster i Favnen stikke Hovedet op gennem Gulvet henne ved Arnen. Hun spørger, om han vel kunde have Lyst til at vide, hvor i al Verden der gror saa friske Blomster ved Vintertide.

Det manglede ikke Hadding paa Lyst, og saa hyllede Kvinden sin Kaabe om ham og førte ham først gennem Gulvet og siden ad underlige Stier, gennem klam Taage og tæt Mørke, indtil de naaede en sollys Eng, hvor den Slags Blomster voksede, som Kvinden førte med sig.

Er det en herlig Oplevelse at finde Barndommens Tavl, saa er det fuldt saa herligt at faa Lov at vandre paa den Eng, hvor Roser gror ved Vintertide.

Men den Lykke oplever kun de trofaste Sjæle, der bliver i Mindets Bygd og lever i Haabets Egn.

Naar Udvandringen derfra bliver altfor følelig, da græder Freja Guldaarer over Danmarks Sletter. For det véd Kærlighedsdisen, at den, som henter sin Kraft i de unge Dage fra Kilden ved Livstræets Rod, og som er stærk i Minde og rig i Haab, han eller hun skal nok, mens Aarene skifter, naa frem til blommede Enge med sagte rindende Vande.

Lad kun dansk Ungdom drage paa Langfart til Vesterleden eller Solopgangens Land, hvorhen deres Hu stunder.

Vi giver hver Ungersvend med paa Rejsen det gamle Ord, som Frigga sagde til sin Husbond, den ædle Drot i Asernes Gaard, naar han drog ud paa en vanskelig Færd til Jætternes Land: Nu velsignet og saa velkommen! Farvel saa længe, Dig Aanden styrke!

Og saa følger vi til: Kom hjem igen med gangbar Mønt i Aandens Skatkister og hjælp til at pløje den danske Jord, saa det kan kendes, at Vaarsolen lyser over „dejligst Vang og Vænge.“

Vor gamle Mor har Brug for djærve Sønner med Jernmalm i Blodet og Kraft i Armen, for Ungersvende, der har lært Mandevid til Livets Brug. Og hun glæder sig over de fromme, stærke Døtre, der i Ungdoms Vaar lader Glæden faa Luft, saa Sangen toner fra Køkken og Kælder, fra Marker og Enge, og som i den modnere Alder tænder Lys i Hjemmene med glade Smil.

Et det ikke trist at se de mange fremmede Arbejdsfolk strømme ud over vore Grænser med dansk Guld i Lommen, naar vi ved, at der samtidig gaar en Mængde Mennesker her hjemme, som maa understøttes af Arbejdsløshedskasserne?

Her er noget vrangt, som maa rettes. Jeg fæster min Lid til og henter mit Haab hos den Ungdom, der ejer de ranke Rygge og de lyse Øjne, og som — stærk i Minde og tryk i Haab — tør sige med Digteren:

„Ej noget rigere jeg nævne ved
end Livet selv i Opgang.“

Grundtvigs Højskole, Lyngby, Novbr. 1913.

Salomon Nielsen.

Lidt om Grundtvig i anledning af Rosendals bog.

Der har ikke tidligere været nogen overkommelig bog om Grundtvig; de fremstillinger der fandtes var enten for specielle eller for omfattende til at blive almindelig kendte; nu har H. Rosendal, Lyngby, derimod skrevet en let tilgængelig, klar og pålidelig bog som behandler både Grundtvigs liv og hans gerning sådan, at det ene stadig griber ind i det andet; alle som vil vide noget om Grundtvig kan trygt anskaffe den.

Men det er ikke den fremstilling som siger det siste om denne mand; den er skrevet sådan, at grundtvigske citater spiller en meget stor rolle; men i Grundtvigs lange liv så han selv ikke altid ens på de samme forhold; der er i hans skrifter store spring og modsigelser, som der i hans åndelige person var store modsætninger og stærke kræfter i bevægelse; for at han nu ikke blot skal stå som et mærkeligt fænomen af overnaturligt omfang, ti på den måde har vi jo ingen interesse af ham, så må han uddybes og forklares, renses og kritiseres, så hans liv og arbejde kan ses med det menneskeliv til baggrund, som vi ellers kender, både hos åndens store og hos os selv; — det er nødvendigt for at fortælle om andre, at man med sin fantasi kan sætte sig noget ind i det sjæleliv man skal behandle, ikke blot nøjes med at påpege og referere.

Det sted hvor det nærmest er sket overfor Grundtvig at drage fremmed sammenligning ind, er i Rønnings store værk; men Rønnings ret tørre lærdom og noget gammeldags sprog slår ikke til her; fremstillingen er trættende, og man er ikke meget klogere, når man har læst de sex

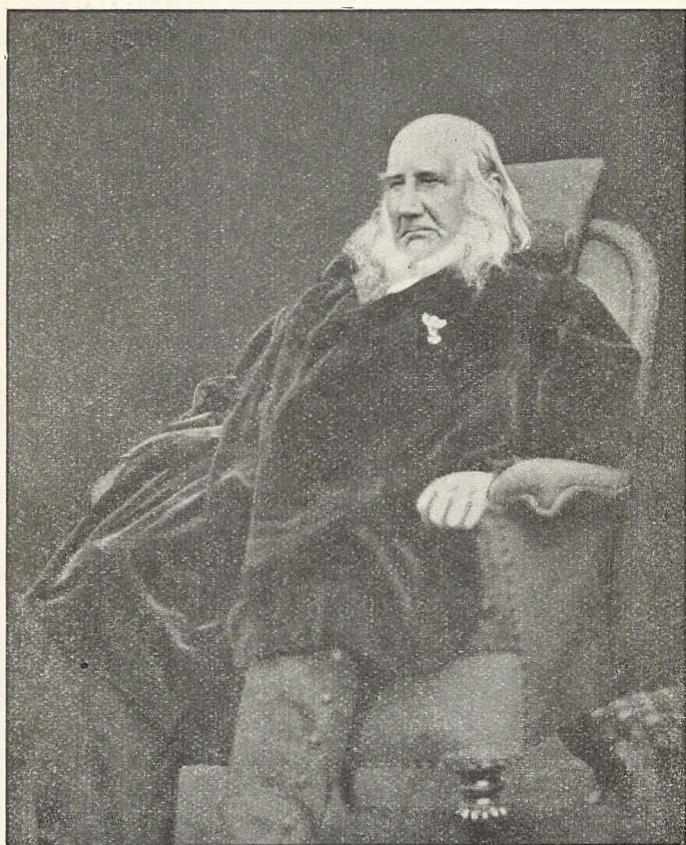
bind, end man var før, når man undtager, at der naturligvis er direkte viden at hente. —

Den omtale man, udover Rønning og enkelte andre, ellers kender af Grundtvig skyldes først og fremmest hans disciple, og ingen af dem taler eller skriver om ham på samme Måde som de gør f. ex. om Kierkegård el. Oehlenschläger; det er jo kun rimeligt, en læremester som man har den dybeste ærbødighed for, behandler man vanskeligt med kritik; men følgen er imidlertid, at det for megen ungdom nu er, som det var for mange af slægten foran os, der væmmedes ved at høre om Grundtvig, fordi det var altid kun store ord og profetisk fågetale man mødte; det er ikke alene meget ærgerligt, fordi der på denne måde gøres et arbejde, som altså er spildt, men også fordi det er noget meget værdifuldt, som bliver gjort vanskeligt tilgængeligt.

Jeg skulde tro, at blandt offentlige personligheder er Grundtvig den i dette land som har haft det voldsomste sind, både at kæmpe mod og lade sig bære af; det var det som fik ham til at fyldes så stærkt af tanker og forhold i folk og kirke at det til sist altsammen lå ind i *det evige*; — i sin lille bog om fuglen Fønix taler Carl Koch om Kierkegård som „den vilde fugl“; men det som oprev Kierkegård og gjorde ham hvileløs var hans egen forfærdende tanke, der stod som et sværd gennem hans hjerte; hos Grundtvig er det helt anderledes menkelige lidenskaber, både de gode og de onde; han havde noget af elementernes vældighed i sig: havets bølgegang, stormens rasen, jordens grøde!

Fra 1844 findes en gravskrift over ham selv:

En Træl af Kjød og Blod
og tiggerarm paa Mod,
en Kæmpe dog i Færd
sig hviler trøstig her,
i Kraft af Barnedaab,
med Kærlighedens Haab.

Grundtvig 1872.

Sammested som før nævnt sammenligner Carl Koch Grundtvig med Fønix; det ved jeg nu ikke om man tør, dertil savner jeg i for høj Grad det klare lys, poesiens, harmoniens over hele hans væsen; han selv befandt sig også bedst i selskab med Odins ravne og ikke mellem palmer; men var han en Fønix, så lad ham kendes derved, at han har opbrændt sig selv —; ti han gjorde oftest vold paa sit eget for at tjene folket og kirken.

Se på dette lille billede, fra Rosendals bog, åbenbart kun et fotografi; der findes andre, de fanatiske fra hans ungdom, det milde fra hans alderdom, på dem er blikket vendt udad, det er mennesker han skal besejre, eller som han ser imod, han er opfyldt af alt det udenom, det som han viede sine kræfter; men se dette: lukket til, borte fra verden, ene i sig selv; skulde han tale nu, da blev det vist kun om det som sker indenfor disse øjne, som man ikke ser; — en mand som er givet tilbage til sig selv, en som fuldender løbet; under dette billede vil jeg helst skulde stå det digt, som man mener er hans siste:

Gammel nok jeg nu er blevet
 mellem Vugge min og Grav,
 nu jeg står paa Falderebet
 ved det store, vilde Hav,
 hvor Magneten er Guds-Ordet,
 og Guds Aand staar selv ved Roret.

Stormene er frygtelige,
 stille står her Mandevide,
 nærmest er de Dødes Rige,
 nemt det er at stævne did;
 men, o vee for Ugle-Sangen!
 Bundløs der er Undergangen!

Vel, paa jordisk Viis at regne
 langt af Led er Paradis,
 er os nært dog allevegne,
 hvor hos Ordet er Guds Priis,
 saa for Sjæleøie-Stavnen
 brat sig aabner Himmel-Havnen.

Ja, hvor Aanden staar for Styret
 og Guds-Ordet er Kompas,
 giælder som i Æventyret
 Evighedens Timeglas;
 der sig brat, som sagt saa gjort,
 aabner Evighedens Port.

Derfor Jesus-Christus-Navnet
 prises skal evindelig:
 Af hans Kiærlighed omfavnet,
 Hjertet er i Himmerig;
 når med denne Verden brydes
 til Guds-Bordet vi indbydes!

Læg mærke til to ting! for det første: gammel *nok!* Hvor mangan kunde man ikke unde de ord, en stridens mand, for hvem der ikke er mere tilbage; men dog er han ikke døv for „det store vilde hav“ (og det er det andet); hele billedet er som han blot lytter efter de lange stormdønninger; altsaa ingen glæmsel overfor livet og dødens frygtelighed, ingen stille ebben ud, endmindre nogen frygt og så dog: gammel nok! — og saa ser man ham gaa ombord i dødssejleren, hvor den høje hvide skikkelse, han havde viet sit liv, staar med rorpinden i sin hånd!

Og denne mand siger hans biografer om: „han sov hen som sol i høst gaar ned“, ja, forsaavidt han døde uden smærter, men ellers?! — man aner gennem sådanne småting, at det maaske ogsaa er galt fat med helhedsopfattelsen.

Hvis vi ikke alle havde noget af det i os, som gør de store mænd store, hvad skulde vi så med dem?; lad os slutte fra os til dem, når vi skal forstå, men fra dem til os, når vi skal voxer!

Vilh. Saxtorph.

Livsglæde.

EN afdød Højskolekvinde havde disse Ord til Valgsprog: Glad maa man være. — Der ligger en stor Livsandhed gemt i disse simple faa Ord, langt større end vi egentlig tænker paa i det daglige Liv, men ser vi nærmere til, da maa vi erkende, at det i Virkeligheden forholder sig saaledes.

At være glad er jo ikke alene dette, at man gør Livet lettere og lysere for sig selv; det har saavist ogsaa sin store Betydning for Ens Omgivelser. „Den, der har et muntert Sind har en stor Gerning at gøre i Verden, og den, der forstaar at gøre Livet lyst for andre, ham skal meget tilgives.“

Ja, jeg er vis paa, at jo mere Glæde vi kan sprede omkring til vore Medmennesker, jo gladere bliver vi selv, jo mere faar vi tilmaalt fra Glædens Kilder.

Det hedder et Sted:

Al den Glæde du andre bringer
— paa Ekkoets Vinger —
den Fred og Glæde til Hjertet bringer —

Lad mig i denne Sammenhæng nævne Sangen, thi Sang og Glæde er nær beslægtet, „hvor Sangen lever, Aandedraget er let, og sundt er Hjertelaget.“ Sangen højner Livsfølelsen.

Derfor skal du synge, ikke blot, naar Lykken tilsmiler dig, naar Hjertet banker af Livslyst og Mod, naar du er oppe paa Højderne, hvorfra du har lyse Udsigter, og hvor Luften er ren og let, men ogsaa naar Sorg og Mismod møder dig, og tunge, mørke Taager prøver paa at skjule Udsigterne for dit Øje.

Kan du det, da vinder du den sande, varige Livsglæde,

den, der ikke kan kues af de Vindstød, der kanske forsøger at krænge din Skude, men den, der bærer oppe paa Livets gyngende Hav. —

„Syng dig glad, syng dig glad,
som en Fugl bag dugget Blad;
Syng i Tak og syng i Tro,
syng hver Tvivl og Sorg til Ro!
Naar din Sangfugl spænder Vingen
Holdes Modet friskt i Bringen.“

Glædelig Jul!

København, 9. November 1913.

Asta Juel.

AARSSKRIFTET skal nu atter udsendes med en ny og frisk Hilsen fra Antvorskov. — Jeg maa da ogsaa have min med, særlig til de Aargange, som jeg har haft den Glæde at arbejde sammen med, men ogsaa til dem før min Tid. Det skulde gerne være saaledes, at alle vi, som hører til Familien „Antvorskov Højskole“, Elever og Lærere, altid skulde staa i en, om end kun traadløs Forbindelse, med hinanden. Der er maaske en og anden af Jer, der i Jert stille Sind tænker: mon de nu egentlig, derovre paa Antvorskov, efter saa lang Tids Forløb ikke helt har glemt mig. Lad mig med det samme sige Jer, at det er den allerstørste Nødvendighed for Højskolen, for at kunne gøre Nytte, at have de gamle Elever med sig. Det daglige Arbejde skal have sin Styrke derved, at den Flok, som gik ud derfra støtter os ved at vise, at den Aand, som Højskolen skal være Fane for, er værd at følge, og at den hjælper os alle til at faa det Indhold og den Fest-

stemning over Livet, som vi tragter efter. Til denne lille Hilsen vil jeg føje Ønsket om, at det maa lykkes for jer at udrette noget godt og stort. I maa ikke misforstaa det sidste Ord (stort).

Om Du styrer Land og Rige
 eller kun er Karl og Pige,
 røgt det Tro og gaa dit Skud,
 om Du styrer Gaard og Fæste
 eller kun din Husbonds Heste,
 det er et for Himlens Gud.

Min Kone, Pylle, Gutteper og jeg selv er i bedste Vel-
 gaaende, og vi sender jer alle venlige Hilsner.

Johannes Olsen.

Elevmødet 1913.

Trods daarligt Vejr om Lørdagen mødte Søndag Morgen den 6te Juli med et glimrende Vejr, der lokkede mange af de nærboende gamle Elever paa Cyklen og af Sted til Antvorskov.

Besøget var som sædvanligt, dog var der i Forhold til det tiltagende Elevantal Fremgang, det er jo saadan, at de nyere Skolehold altid er bedst repræsenteret, hvorfor må I bedst selv skønne, jeg synes dog, at Karlene fra første Vinter kunde præsentere sig noget bedre, fordi de er de første. Vi opnaaede i Aar at blive Nr. sidst i Rækken af Vinterholdene, det maa ikke ske tiere.

Mødet forløb som sædvanlig med Kirkegang i Lundforlund hos Pastor Nørgård om Formiddagen, General-

forsamling, Tale og Sang om Eftermiddagen, fuldt Humør over hele Linien.

Af nyt ved Generalforsamlingen blev bestemt, at Elevmødet for Eftertiden skal vare to Dage, det skulde give mere Ro og skulde tage det forhastede Præg væk, som der hidtil har hvilet over vort Møde. Altsaa, til næste Aar begynder vi om Lørdagen.

Bestyrelsen, som skulde afgaa, blev genvalgt, da den Mærkelighed viste sig ved Afstemningen, at der ikke blev foreslaaet nogle ny. Til Suppleant og Revisorer blev valgt Mary Eggert, Oluf Rasmussen og Møller Frandsen.

Dagen sluttede med Illumination af Haven og Sang af Skolens flerstemmige Sangkor, som lønnedes med kraftige Klapsalver.

Skolen har i Aar mistet en af vore gamle bekendte, nemlig Lærer Salomon Nielsen, han er nu Lærer ved Lyngby Højskole hos Rosendal. Jeg vil på Elevforeningens Vegne ønske alt godt for ham der, ligesom jeg er vis paa at have alle med mig, naar jeg bringer ham vor bedste Tak for den Tid, han har været paa Antvorskov og bidraget sit til at gøre det hjemligt for os ved vore Elevmøder. I Stedet for Salomon har Skolen for første Gang faaet en gift Lærer, nemlig Hansen-Lavind, og vi gamle Elever kan jo kun hilse den Ordning med Glæde, eftersom vi nu har Håb om at beholde en fast Lærer. Folk bliver som Regel mere stadige, naar de bliver gifte, og jeg vil her, ligesom ved Elevmødet, bringe ham og hans Hustru vort varmeste Velkommen, jeg tror, at de passer ind i vore Minder fra Antvorskov, jeg er overbevist om, at de vil bidrage deres til, at vi kan faa et behageligt Samvær på Antvorskov den første Søndag i Juli Maaned.

Til sidst vil jeg opfordre jer alle paa det kraftigste til at levere Bidrag til Aarsskriftet, særlig vil jeg minde Sønderjyderne om deres Pligter, det har altid interesseret mig at høre Småtræk dernede fra, og jeg tror, at flere har

det paa samme Måde som jeg, og jeg ved, at de kan skrive; ogsaa fra vore trofaste Svenskere, Edit og Karin, vilde et Par Ord sikkert være velkomne, tænk på det, og saa paa Gensyn allesammen den første Søndag i Juli.

Glædelig Jul og godt Nytaar!

P. Ravnshøj,
Lund, Rødvig.

Fra Antvorskov Højskole.

Naar jeg skal sende jer Elever et lille Brev her fra Antvorskov kommer det i Aar uvilkaarligt til at samle sig om to bestemte Ting, der overskygger alt det andet.

Hansen-Lavind og Andrea har faaet bygget sig et smukt Hjem til højre for Indkørslen. Det er tegnet og rejst af Bygmester Olsen, som har dannet det i gammel Klosterstil med haandstrøgne røde Sten. Længe har jeg og Cecilie længtes efter saadan et lille Hjem, og vi vil nu haabe allesammen, at vi maa faa Glæde af det, og at Lavind og hans Hustru maa befinde sig godt i det og iblandt os.

Den anden store Begivenhed er, at vi sammen med vore Elever i Sommer har besluttet os til i September Maaned 1914 at holde Efterskole for vore gamle Elever. I ved, at jeg længe har arbejdet paa, at Pigeskolen skulde forlænges, det er Aarets 3 ringeste Maaneder, man har givet Pigerne til Skoleophold. Det er i Aar 50 Aar siden den første Pighøjskole, Kolds i Dalum, begyndte, vi vil nu højtideligholde Jubilæet paa denne, som jeg haaber festlige Maade. Baade Piger og Karle har Lov til at komme. Vi samles her paa Skolen 3. September. Hvert eneste Aar i den sidste Tid er jeg pint af, at der er saa meget. man ikke før havde Kraft til at sige, men som man nu synes, der var Jordbund for, men saa kommer Adskillelsen.

Saadanne hengemte Emner vil til næste Aar blive taget op til Behandling, f. Eks.: Tiden fra 1864.

Tillige tænker jeg, at mange af Eder ved at komme ud i Livet er kommet til at tænke over en Del, som vi ikke kunde have talt med Eder om, da I var her. Ogsaa den Slags tænker jeg, der kan blive Plads til i Samtaletimer enten i Foredragssalen eller paa Tomandshaand. I det hele vil der blive givet Plads for en Del Diskussionstimer om Aftenen.

Jeg haaber, at alle gamle Lærere tra Antvorskov i længere eller kortere Tid af September vil slaa sig ned iblandt os og holde Foredrag og deltage i Samværet, der selv om Formen bliver en Del ændret fra et almindeligt Højskoleophold dog vil blive skolemæssigt med Timer hele Dagen. Det er saa Mening, at Skolens Efteraarsmøde skulde holdes de sidste Dage i September Maaned, vi venter saaledes Helge Hostrup og Jakob Knudsen. Vi glæder os alle til paa denne Maade at samles med gamle Venner. Elevmødet giver jo ikke Plads til det rolige Samvær. I bedes nu i god Tid melde jer til mig og ligeledes tænke derpaa, naar I tager Tjeneste, og forbeholde jer September Maaned. Alle kan vi jo ikke have, men fuldt vil vi gerne have det, da det foreløbig ikke gentages.

Af Møder i Fjor havde vi Julemødet, hvor Pastor Nørgaard og Pastor Jersin fra Jordløse talte. I Januar havde vi et meget morsomt Besøg af Frk. Eline Begtrup, hun var her i 8 Dage og fortalte Naturhistorie, saadan som kun hun kan gøre det, hun kommer igen denne Vinter i 8 Dage. Forhenværende Kultusminister Provst Nielsen talte sammen med hende ved et offentligt Møde om sin Kinarejse. Skolen havde ialt 61 Karle, det største Antal, vi har haft.

Sommerskolen havde ogsaa de fleste Piger, den har haft, selvom Fremgangen kun var 2. Vi havde en dejlig Tur til Kullen og vort sædvanlige Sommermøde inde i Skoven, hvor Jakob Knudsen og Provst Nissen, foruden

jeg selv, talte, om Aftenen læste J. K. herhjemme paa Skolen „Den gamle Præst“.

Hovedtalerne ved vort Efteraarsmøde i September var Kristensen-Randers, Balslev, Ubberup, Dr. Moltesen og Professor Vilhelm Andersen.

Saa er Vinterskolen nu igen begyndt med næsten 60 Karle og Skolearbejdet gaar sin rolige Gang. Til November maatte Salomon og jeg desværre skilles, han flyttede til Lyngby Højskole, men vil sikkert i Aarenes Løb være Skolen en god Ven, han har blandt andet lovet mig at komme til September 1914. Og saa en glædelig Jul til Eder alle fra Cecilie og mig. Send os en lille Hilsen, naar I faar Lyst og bliv ikke kede af det, om vi først takker med et Haandtryk ad Aare.

Antvorskov 1. December 1913.

Eders gamle Lærer

Niels Eggert.

INDHOLD

	Side
<i>Niels Eggert:</i>	„Om at være sig selv.“ 3
<i>I. P. J. Nørgaard:</i>	Indbydelsen 10
<i>H. P. Hansen-Lavind:</i>	Det er godt at være 11
<i>P. Rydbergt:</i>	På valfart 25
<i>Salomon Nielsen:</i>	Landet bag Hav 34
<i>Vilh. Saxtorph:</i>	Lidt om Grundtvig i anledning af Rosendals bog 44
<i>Asta Juel:</i>	Livsglæde 49
<i>Johannes Olsen:</i>	Aarsskriftet 50
<i>P. Ravnshøj:</i>	Elevmødet 1913 51
<i>Niels Eggert:</i>	Fra Antvorskov Højskole 53

Medlemmer, der forandrer Adresse, bedes meddele det til For-
eningens Sekretær, Sergent H. Jørgensen, Stenosgade 3², København
B., til hvem ogsaa Bidrag til Aarsskriftet sendes,